

Вищий навчальний заклад
«НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ»
Юридичний факультет
Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан юридичного факультету

С.В. Матвєєв

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОСНОВИ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
(назва навчальної дисципліни)

підготовки перший (бакалаврський) рівень
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 08 «Право»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 081 «Право»
(код і найменування спеціальності)

освітньо-професійної програми «Право»
(найменування освітньої програми)

тип дисципліни дисципліна професійної підготовки

2020 рік

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

І.В.Шаповалова
(прізвище, ініціали)

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою теорії та історії держави і права
протокол № 1
від «28» серпня 2020 року

Завідувач кафедри

Є. О. Гіда

Розробники: Соловйова Аліна Миколаївна, доктор юридичних наук, професор

1. Опис навчальної дисципліни

Мова навчання: українська.

Статус дисципліни: обов'язкова

Передумови вивчення навчальної дисципліни: Вивчення дисципліни повинне базуватись на знаннях таких навчальних дисциплін, як «Теорія держави і права», «Історія держави і права зарубіжних країн», «Міжнародне право», «Конституційне право зарубіжних країн».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «*Основи права Європейського Союзу*» є вивчення студентами економічних, правових і соціально-культурних аспектів співробітництва європейських держав, теоретичних проблем цього процесу, а також можливих шляхів їх вирішення.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин (загальний обсяг) 5 кредити ECTS

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «*Основи права Європейського Союзу*» є підготовка висококваліфікованих фахівців з правоохоронної діяльності, поглиблене вивчення знань та формування практичних умінь в галузі права ЄС, спрямованих на всебічне удосконалення практичних та теоретичних навичок по вирішенню професійних завдань в правоохоронній діяльності.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «*Основи права Європейського Союзу*» в правоохоронній діяльності є: допомогти здобувачам вищої освіти в опануванні системою знань з дисципліни:

- права Європейського Союзу; акцентувати увагу здобувачів на складних теоретичних та практичних проблемах;
- історії виникнення, існування та розвитку Європейського Союзу та його системи права; у зв'язку з складним розумінням деяких теоретичних питань становлення;
- інститутів Європейського Союзу запропонувати здобувачам вищої освіти знайти шляхи та методи їх розв'язання; на основі конкретно-предметного матеріалу сприяти виробленню навичок;
- аналітичного мислення у здобувачів вищої освіти; сприяти еволюційному засвоєнню здобувачами основ методики нормотворчого;
- процесу.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Дисципліна «*Основи права Європейського Союзу*» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей:**

Загальні компетентності

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.
ЗК14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Спеціальні (фахові), СК3. Повага до честі і гідності людини як найвищої

**предметні)
компетентності**

соціальної цінності, розуміння їх правової природи.
СК4. Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.
СК5. Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.
СК6. Знання і розуміння основ права Європейського Союзу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен опанувати наступні результати:

Програмні результати навчання

- ПР4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.
ПР9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
ПР13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
ПР15 Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних
ПР19 Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права
ПР21 Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки

4. Структура навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	п	ін.	с.р.		л	с	п	ін.	с.р.
<i>Змістовний модуль 1.</i>												
Тема 1. Загальна характеристика та суть права Європейського Союзу	13	4	1	-	-	8	13	1	-	-	-	12
Тема 2. Еволюція договірно-правових засад Європейського Союзу	13	4	1	-	-	8	13	1	-	-	-	12
Тема 3. Політико-правова природа Європейського Союзу	13	4	2	-	-	7	13	1	-	-	-	12
Тема 4. Інституційний механізм Європейського Союзу	13	5	2	-	-	6	13	1	-	-	-	12
Тема 5. Законодавчий процес у Європейському Союзі	14	5	2	-	-	7	14	1	-	-	-	13

Тема 6. Права людини у Європейському Союзі	14	5	2			7	14	1	-			13
Тема 7. Внутрішній ринок Європейського Союзу	14	5	2	-	-	7	14	1	1	-	-	12
Тема 8. Валютна політика Європейського Союзу	14	5	2	-	-	7	14	2	1	-	-	11
Тема 9. Конку rentне право Європейського Союзу	14	5	2	-	-	7	14	2	1	-	-	11
Тема 10. Безпекова політика Європейського Союзу	14	5	2	-	-	7	14	2	1	-	-	11
Тема 11. Інтеграція України до Європейського Союзу	14	5	2	-	-	7	14	1	-	-	-	13
Разом	150	52	20	-	-	78	150	14	4	-	-	132

5. Зміст програми навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика та суть права Європейського Союзу.

Зміст поняття «право Європейського Союзу», відмежування його від інших суміжних категорій. Становлення права Європейського Союзу, як окремої галузі міжнародного права. Принципи права Європейського Союзу. Предмет і метод правового регулювання права Європейського Союзу. Джерела права Європейського Союзу.

Тема 2. Еволюція договірно-правових засад Європейського Союзу.

Історичні передумови створення Європейського Союзу. План Р. Шумана 1950 року. Створення Європейських співтовариств. Етапи створення Європейського Союзу. Еволюція інститутів Європейського Союзу. Загальна характеристика Паризького договору 1951 року та Римських договорів 1957 року. Єдиний європейський акт 1986 року. Маастрихтський договір 1992 р. Лісабонський договір 2007 року.

Тема 3. Політико-правова природа Європейського Союзу.

Правова природа Європейського Союзу. Правосуб'єктність Європейського Союзу. Компетенція Європейського Союзу, її зміст та реалізація. Процедура вступу до Європейського Союзу. Розмежування предметів відання Європейського Союзу та держав-членів. Принцип пропорційності та принцип субсидіарності. Принцип верховенства права Європейського Союзу. Принцип прямої дії права Європейського Союзу.

Тема 4. Інституційний механізм Європейського Союзу.

Загальна характеристика інституційного механізму Європейського Союзу. Політичні та неполітичні інститути Європейського Союзу: статус, структура, функції та повноваження. Судові інституції в Європейському Союзі.

Тема 5. Законодавчий процес у Європейському Союзі.

Поняття законодавчого процесу у Європейському Союзі, його особливості. Суб'єкти законодавчого процесу в Європейському Союзі. Процедури прийняття рішень у Європейському Союзі: звичайна та спеціальна законодавчі процедури. Акти делегованого законодавства. Особливості процедури укладання міжнародних угод. Опублікування актів Європейського Союзу та набрання ними чинності.

Тема 6. Права людини у Європейському Союзі.

Принципи правового статусу людини в Європейському Союзі. Громадянство Європейського Союзу. Права та обов'язки громадянина Європейського Союзу. Джерела права Європейського Союзу у сфері прав людини. Інституційний механізм захисту прав людини в Європейському Союзі. Загальна характеристика прав людини за правом Європейському Союзі. Соціальна політика Європейського Союзу.

Тема 7. Внутрішній ринок Європейського Союзу.

Поняття внутрішнього ринку Європейського Союзу. Нормативно-правова та інституційна основа внутрішнього ринку Європейського Союзу. Принципи внутрішнього ринку Європейського

Союзу. Вільний рух товарів. Вільний рух працівників. Вільний рух послуг. Вільний рух капіталу. Свобода ділового заснування в межах внутрішнього ринку Європейського Союзу. Легітимне обмеження прав в межах внутрішнього ринку Європейського Союзу.

Тема 8. Валютна політика Європейського Союзу.

Генезис розвитку валютної політики Європейського Союзу. Загальна характеристика нормативної складової валютної політики Європейського Союзу. Економічний та валютний союз. Єдина валюта Європейського Союзу.

Тема 9. Конкурентне право Європейського Союзу.

Принципи конкурентного права Європейського Союзу. Нормативна та інституційна основа конкурентного права Європейського Союзу. Договірні правовідносини між суб'єктами підприємницької діяльності у межах Європейського Союзу. Корпоративні правовідносини між суб'єктами підприємницької діяльності у межах Європейського Союзу. Захист прав суб'єктів підприємницької діяльності у Європейському Союзі.

Тема 10. Безпекова політика Європейського Союзу.

Правовий статус Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики та безпеки. Особливості реалізації спільної зовнішньої та безпекової політики Європейського Союзу. Нормативна та інституційна основи безпекової політики Європейського Союзу. Правовий статус Верховного представника Європейського Союзу із закордонних справ та безпекової політики. Механізми реалізації Європейської політики сусідства.

Тема 11. Інтеграція України до Європейського Союзу.

Еволюція правових засад співробітництва України з Європейським Союзом. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Договір про зону вільної торгівлі України з Європейським Союзом. Правові засади адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Загальна характеристика та суть права Європейського Союзу	4	1
2.	Тема 2. Еволюція договірно-правових засад Європейського Союзу	4	1
3.	Тема 3. Політико-правова природа Європейського Союзу	4	1
4.	Тема 4. Інституційний механізм Європейського Союзу	5	1
5.	Тема 5. Законодавчий процес у Європейському Союзі	5	1
6.	Тема 6. Права людини у Європейському Союзі	5	1
7.	Тема 7. Внутрішній ринок Європейського Союзу	5	1
8.	Тема 8. Валютна політика Європейського Союзу	5	2
9.	Тема 9. Конкурентне право Європейського Союзу	5	2
10.	Тема 10. Безпекова політика Європейського Союзу	5	2
11.	Тема 11. Інтеграція України до Європейського Союзу	5	1
	Разом	52	14

7. Теми практичних занять *Не передбачено навчальним планом*

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Загальна характеристика та суть права Європейського Союзу	1	-
2.	Тема 2. Еволюція договірно-правових засад Європейського Союзу	1	-
3.	Тема 3. Політико-правова природа Європейського Союзу	2	-
4.	Тема 4. Інституційний механізм Європейського Союзу	2	-
5.	Тема 5. Законодавчий процес у Європейському Союзі	2	-
6.	Тема 6. Права людини у Європейському Союзі	2	-
7.	Тема 7. Внутрішній ринок Європейського Союзу	2	1
8.	Тема 8. Валютна політика Європейського Союзу	2	1
9.	Тема 9. Конку rentне право Європейського Союзу	2	1
10.	Тема 10. Безпекова політика Європейського Союзу	2	1
11.	Тема 11. Інтеграція України до Європейського Союзу	2	-
	Разом	20	4

9. Теми практичних занять *Не передбачено навчальним планом*

10. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1. Загальна характеристика та суть права Європейського Союзу	8	12
2.	Тема 2. Еволюція договірно-правових засад Європейського Союзу	8	12
3.	Тема 3. Політико-правова природа Європейського Союзу	7	12
4.	Тема 4. Інституційний механізм Європейського Союзу	6	12
5.	Тема 5. Законодавчий процес у Європейському Союзі	7	13
6.	Тема 6. Права людини у Європейському Союзі	7	13
7.	Тема 7. Внутрішній ринок Європейського Союзу	7	12
8.	Тема 8. Валютна політика Європейського Союзу	7	11
9.	Тема 9. Конку rentне право Європейського Союзу	7	11
10.	Тема 10. Безпекова політика Європейського Союзу	7	11
11.	Тема 11. Інтеграція України до Європейського Союзу	7	13
	Разом	78	132

11. Завдання для самостійної роботи

У рамках самостійної роботи студенти виконують наукову доповідь для виступу на семінарському занятті. Тема наукової доповіді обирається студентом із запропонованих. Доповідь повинна бути самостійним науковим дослідженням певного питання.

Загальна кількість балів за виконання самостійної роботи – 10 балів.

Теми наукових доповідей:

1. Сучасні напрями зовнішньої політики Європейського Союзу.
2. Європейський Союз та концепція зовнішнього управління.
3. Політика Європейського Союзу щодо сучасних викликів міжнародній безпеці.
4. Вектори та перспективи розвитку правовідносин між Україною та Європейським Союзом.
5. Майбутнє Європейського Союзу: виклики та перспективи.
6. До питання виходу держав з Європейського Союзу: передумови та огляд процедури.
7. Сучасний стан відносин Україна-Європейський Союз в контексті Угоди про асоціацію.
8. Системний аналіз змін у законодавстві України, як наслідку євроінтеграції.
9. Розвиток торгівельних відносин України з Європейським Союзом.
10. Територіальна цілісність України та її вплив на євроунтеграційні процеси.
11. Соціальна політика Європейського Союзу: виклики та загрози.
12. Сучасні міжнародні політичні процеси та їх вплив на політику Європейського Союзу.
13. Досвід зарубіжних держав щодо імплементації національного законодавства до Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.
14. Правове співвідношення громадянства Європейського Союзу та національного законодавства.
15. Проблеми та переваги інтеграції держав до Європейського Союзу.
16. Значення практики Суду Європейського Союзу для формування національного законодавства держав-членів.

Практичні задачі

З метою засвоєння теоретичних знань, студентам пропонуються до виконання практичні задачі. Для вирішення задачі необхідним є застосування норм права Європейського Союзу.

1. Європейська Комісія встановила порушення державою-членом А. законодавства Європейського Союзу. До якої категорії відноситься така справа (про правопорушення чи про ухвалення попередніх рішень)? Як проходить процедура ініціювання розгляду справи Судом? У якому випадку Суд може прийняти рішення про застосування санкцій?

2. Держава-член А. звернулася до Суду Європейського Союзу з позовом про скасування рекомендацій Єврокомісії щодо напряму розвитку безпекової політики. Які дії Суду Європейського Союзу? Відповідь аргументуйте посиланням на норми законодавства Європейського Союзу.

3. Рішенням Суду Європейського Союзу визнано порушення державою-членом А. законодавства Європейського Союзу. Держава А. не вчиняє жодних дій для припинення правопорушення. Які дії інституцій Європейського Союзу? Чи можуть застосувуватись санкції до держави А. (якщо так – вказати види санкцій та порядок їх застосування)?

4. Держава А. має намір вступити до Європейського Союзу. Які дії повинні вчинити уповноважені органи держави А.? Відповідь повинна викладатись у вигляді переліку послідовних дій з вказівкою на те, який орган державної влади є уповноваженим.

5. До національного суду держави А. звернулася юридична особа Б. з позовом, який стосується питання права Європейського Союзу. Чи може національний суд звернутись до Суду Європейського Союзу? У яких випадках та на яких етапах судового провадження таке звернення може мати місце?

12. Питання для підготовки до підсумкового контролю (диф.заліку)

1. Витоки ідеї «об'єднаної Європи», Декларація Шумана 1950 р.
2. Загальна характеристика Паризького договору 1951 р. та Римських договорів 1957 р.
3. Значення та зміст Єдиного європейського акту 1986 р.
4. Маастрихтський договір 1992 р. і створення ЄС.
5. Пілларна (опорна) структура ЄС за Маастрихтським договором 1992 р.
6. Загальна характеристика Лісабонського договору 2007 р.

7. Правова природа ЄС та його правової системи.
8. Суб'єкти права ЄС.
9. Дія норм права ЄС у просторі та часі.
10. Система права ЄС (функціональний і предметний підхід).
11. Взаємодія права ЄС з національним правом держав-членів.
12. Принцип верховенства права ЄС.
13. Принцип прямої дії права ЄС.
14. Взаємодія права ЄС з міжнародним правом.
15. Цінності та завдання ЄС за Лісабонським договором 2007 р.
16. Джерела права ЄС: загальна характеристика.
17. Первинне право ЄС.
18. Загальні принципи права ЄС.
19. Вторинне право ЄС.
20. Порівняльна характеристика законодавчих та незаконотдавчих актів ЄС.
21. Класифікація компетенцій ЄС.
22. Виключна компетенція ЄС.
23. Спільна компетенція ЄС та його держав-членів.
24. Доповнююча компетенція ЄС.
25. Спеціальні компетенції ЄС.
26. Принцип субсидіарності.
27. Принцип пропорційності.
28. Процедура посиленого співробітництва (enhanced cooperation).
29. Процедура вступу до ЄС і виходу з нього: загальна характеристика.
30. Загальна характеристика організаційного механізму ЄС.
31. Реформування інституційної системи ЄС за Лісабонським договором 2007 р.
32. Порядок формування, склад та структура Європейської Комісії.
33. Правовий статус Президента Європейської Комісії.
34. Повноваження Європейської Комісії.
35. Порядок обрання Європейського Парламенту, його склад та внутрішня структура.
36. Функції та повноваження Європейського Парламенту.
37. Склад Європейської Ради, її функції та повноваження.
38. Президент Європейської Ради: порядок обрання, функції та повноваження.
39. Склад та конфігурації Ради ЄС.
40. Система головування в Раді ЄС.
41. Особливості процедури прийняття рішень Радою ЄС.
42. Повноваження Ради ЄС.
43. Механізм прийняття правових актів ЄС: загальна характеристика.
44. «Звичайна законодавча процедура» ЄС.
45. Спеціальні законодавчі процедури ЄС.
46. Правові акти інституцій ЄС: регламенти, директиви, рішення.
47. Економічний та соціальний комітет: склад та повноваження.
48. Комітет регіонів: склад та повноваження.
49. Загальна характеристика судової системи ЄС.
50. Правовий статус та склад Суду справедливості ЄС.
51. Правовий статус та склад Загального суду ЄС.

52. Юрисдикція Суду ЄС.
53. Структура та повноваження Європейського центрального банку.
54. Склад та повноваження Рахункової палати ЄС.
55. Поняття внутрішнього ринку ЄС.
56. Основні свободи внутрішнього ринку ЄС.
57. Правовий статус ЄС у сфері зовнішньої політики та безпеки.
58. Особливості реалізації Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС.
59. Правовий статус Верховного представника ЄС із закордонних справ та безпекової політики.
60. Механізми реалізації Європейської політики сусідства.
61. Співвідношення прав громадян ЄС і громадян третіх країн.
62. Правові засади громадянства ЄС.
63. Еволюція правових засад співробітництва України з ЄС.
64. Правова природа Угоди про асоціацію між Україною та ЄС 2014 р.

13. Методи навчання

Методи навчання на лекціях:

- вербальний метод (лекція, дискусія тощо);
- методи візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);

Методи навчання на практичних, семінарських заняттях:

- вербальний метод (дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні, семінарські та лабораторні заняття);
- метод візуалізації (презентація, метод ілюстрації (графічний, табличний, тощо), метод демонстрацій та інші);
- робота з навчально-методичною літературою (рецензування, підготовка реферату, есе, доповіді тощо);
- інші методи у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- кейс-метод (вирішення ситуацій, розв'язання завдань тощо);
- Дослідницький метод
- Пошуковий метод.

14. Методи оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Основи права Європейського союзу» використовуються такі методи оцінювання:

- для поточного контролю у вигляді *усного та письмового опитування, фронтального опитування, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, написання есе (рефератів), виконання індивідуальних та групових проєктів, творчих завдань, тощо.*
- для модульного контролю у вигляді *письмової відповіді, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо.*

- для підсумкового контролю проведення диф.заліку (усна та/або письмова відповідь, тестування, вирішення ситуаційних завдань, розв'язування задач, тощо).

15. Засоби діагностики результатів навчання

Робоча програма передбачає застосування засобів діагностики результатів навчання за формами контролю знань:

- *поточний контроль* може передбачати застосування широкого спектру форм та методів оцінювання знань, що проводиться за кожною темою.
- *модульний контроль* передбачає письмове виконання різних видів контрольних завдань.
- *підсумковий контроль* передбачає проведення екзамену або заліку

Завершальним етапом досягнення запланованих програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Основи права Європейського Союзу» є підсумковий контроль - диф.залік.

16. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Рекомендоване оцінювання окремих видів навчальної діяльності здобувача вищої освіти:

№	Вид навчальної діяльності здобувачів вищої освіти*	Кількість балів
1.	Реферат, есе	1-5
2.	Вирішення ситуаційних завдань, розв'язання задач	1-5
3.	Індивідуальне завдання	1-5
4.	Відповідь на практичному, семінарському, лабораторному занятті	1-5
5.	Ділова гра, практичний кейс, тощо.	1-10
6.	Участь у публічних заходах (конференція, олімпіада тощо)	1-10
7.	Модульний контроль (для денної форми здобуття освіти)	1-20
8.	Контрольна робота (для заочної форми здобуття освіти)	1-40

*види навчальної діяльності здобувачів освіти обираються та оцінюються викладачем за рекомендованою шкалою в залежності від особливостей навчальної дисципліни

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та поточного оцінювання знань здобувачів вищої освіти оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії оцінювання
90-100	Здобувач вищої освіти повною мірою засвоїв програмний матеріал, виявляє знання основної та додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання інших галузей знань, вдало наводить приклади.
82-89	Здобувач вищої освіти демонструє достатньо високий рівень знань, при цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або незначні помилки, або присутня недостатня чіткість у визначенні понять.
75-81	Здобувач вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формування висновків, не завжди здатний асоціювати теоретичні знання з практичними прикладами
64-74	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, проте відповідь неповна, неглибока, містить неточності, є помилки у формулюванні понять, відчуються складнощі в застосуванні знань при наведенні прикладів.

60-63	Здобувач вищої освіти в загальній формі розбирається в матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні матеріалу, формулюванні понять, не може навести приклади.
35-59	Здобувач вищої освіти не володіє переважною частиною програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять.
1-34	Здобувач вищої освіти не засвоїв програмний матеріал.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Порядок переведення оцінок у систему ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		для диференційованого заліку, екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для недиференційованого заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-74	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

17. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Для денної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота											Підсумковий контроль	Сума	
Змістовий модуль 1													Самостійна робота
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
1	1	1	1	1	2	2	2	2	1	1	10	40	100
Модульний контроль 1 - 20													

Для заочної форми здобуття освіти

Поточний контроль та самостійна робота		Підсумковий контроль	Сума
Контрольна робота	Самостійна робота		
50	10	50	100

18. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення дисципліни «*Основи права Європейського Союзу*» узагальнено в комплексі навчально-методичного забезпечення, який включає:

- силабус;
- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні вказівки до вивчення дисципліни;
- опорний конспект лекцій;
- варіанти завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- варіанти завдань для модульного контролю;
- варіанти завдань для підсумкового контролю;
- інші матеріали.

19. Рекомендована література

Базові нормативно-правові акти

1. Договір про Європейське Співтовариство вугілля і сталі (1951р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_026
2. Договір про Європейське Економічне Співтовариство (1957р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_017
3. Договір про Європейський Союз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029/ed20050101
4. Договір про Європейське Співтовариство з атомної енергії (1957р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_027
5. Єдиний Європейський Акт (1986р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_028
6. Договір про Європейський Союз (1992р.) (Маастрихтська Угода) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029/ed20050101
7. Амстердамський Договір (1997р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20120829111957/http://www.eurotreaties.com/amsterdamtreaty.pdf>
8. Ніщський Договір (2001р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/994_261
9. Лісабонський Договір (2007р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029?lang=en
10. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами 27 червня 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011

Базова література

1. *Європейське право. Право Європейського союзу: підручник : у 4 кн. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. В. І. Муравйова ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – Київ : Ін Юре, 2015, 2016.*
2. Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / пер. Геннадія Друзенка та Світлани Друзенко, за заг. ред. Геннадія Друзенка. – Київ: «К.І.С.», 2010.
3. *Право Європейського Союзу : підручник. / За ред. Р. А. Петрова. – Видання сьоме, змінене і доповнене – Київ : Видавництво «Істина», 2017.*
4. *Soloviova A. Law: basic aspects: [textbook]. – Vinnytsia, 2019. – 80 p.*

Допоміжна література

1. *Ван Елсуwege П. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом як інноваційний правовий інструмент // Право України. – № 8, 2015. – С. 9-16. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/55704092.pdf>*

2. Добрянський С. Юридичне гарантування дотримання прав людини інституціями Європейського Союзу: перспективи удосконалення. *Право України*. 2015. № 2. С. 151-163.

3. Забара І. Міжнародно-правове регулювання надання електронних комунікаційних послуг в умовах розвитку зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом. *Право України*. 2016. № 4. С. 60-69

4. Завгородня В. М. Поняття європейського та адміністративного простору та концептуалізація його стандартів у первинному праві Європейського Союзу. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2015. № 1. С. 91-95.

5. Зоріна О. Фінансова система Європейського Союзу: історико-правові аспекти становлення і розвитку. *Юридичний журнал*. 2011. № 1. С. 48-52.

6. Смирнова К. Екстериторіальна дія права Європейського Союзу: досвід для України. *Право України*. 2014. № 4. С. 153-160.

7. Хоббі Ю. С. Правовий статус держав-кандидатів на вступ до Європейського Союзу: проблематика суверенітету. *Держава і право*. 2009. № 2. С. 614-620.

8. *Assessing European Neighbourhood Policy: Perspectives from the Literature*. Ed. by Hrant Kostanyan. Brussels: CEPS, London: Rowman and Littlefield International, 2017. URL: https://www.ceps.eu/system/files/ENP_LiteratureReviewWithCovers.pdf

9. *Political and Legal Perspectives of the EU Eastern Partnership Policy / Tallinn Law School, Tallinn University of Technology; ed. by Kerikmäe Tanel, Chochia Archil. – Springer, 2016. URL: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12986/1/Tanel_Kerikmae_Chochia_Political_Legal_Perspectives_2016.pdf*

20. Інформаційні ресурси

1. www.europa.eu.int – офіційний сайт Європейського Союзу.
2. www.delukr.cec.eu.int – сайт представництва Європейського Союзу в Україні.
3. www.euro-ombudsman.eu.int – сайт європейського уповноваженого з прав людини.
4. www.coe.int – офіційний сайт Ради Європи.
5. www.eur-lex.europa.eu-lex - база даних права Європейського Союзу.